

# Variabel kvalitet på landet råstoff

## Kan lover og forskrifter fikse markedsproblemer?

6. DESEMBER 2019, SJØMAT OG RETTSSYSTEMET – WORKSHOP. TROMSØ



Edgar Henriksen, Seniorforsker



# Kvaliteten er variabel



# Volum foran kvalitet: litt fra litteraturen

- Douglas MacDonald, J., and Mazany, R.L., 1984. Quality Improvement: Panacea for the Atlantic fishing industry? *Canadian Public Policy / Analyse de Politiques*, Vol. 10, No. 3 (Sep., 1984), pp. 278 – 286. University of Toronto Press.
- Den underliggende årsaken til dårlig kvalitet er overkapasitet i fiskeindustrien, forårsaket og forsterket av sesongprofil.
- Bertheussen, B. and Dreyer, B., 2019, Is the Norwegian cod industry locked-in in a value-destructive volume logic? *Marine Policy*, (103), p. 113-120
  - Argumenterer for at norsk fiskerinæring er låst inne i en ødeleggende volumlogikk
- Henriksen, E. og Nyrud, T., 2019. Markedssvikt i førstehåndsomsetningen av torsk i vinter- og vårtorskefisket i Nord-Norge. *Økonomisk fiskeriforskning*.
  - Kvalitet har ikke betydning for pris,
  - Men det har volum.
  - FHF har finansiert oppfølging

# Fangstskader; Nofimas målinger versus reelt kvalitetstrekk

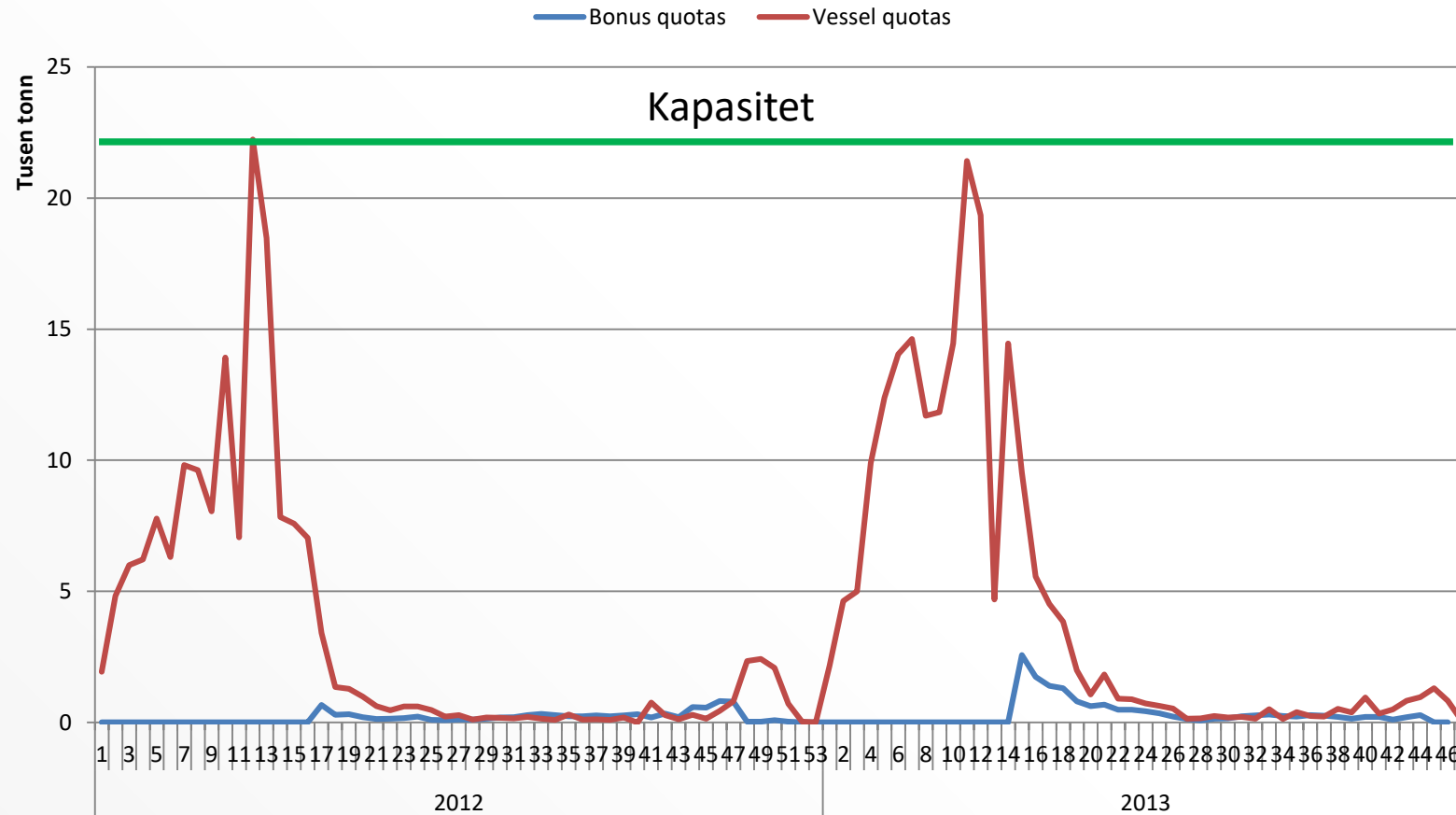
«De største kvalitetsfeilene påføres fisken før den kommer om bord!»: Sjurdur Joensen

- Problemredskapene er garn og snurrevad

Gjennomsnittlig andel (Gj.sn) av dårlig kvalitet torsk registret i Nofimas fangstskadeindeks fordelt på redskap. Andel fersk torsk landet i Nordland, Troms og Finnmark i samme periode registrert med kvalitetstrekk på sluttseddel (Kv.tr).

	2016		2017	
Redskap	Gj.sn	Kv.tr	Gj.sn	Kv.tr
Snurrevad	26 %	0,25 %	22 %	0,30 %
Garn	42 %	0,94 %	42 %	0,58 %
Line	9 %	0,26 %	7 %	0,11 %
Juksa	3 %	0,11 %	4 %	0,04 %
Alle		0,49 %		0,37 %

# Sesong og kapasitet: Førstehåndsmarkedet for fersk torsk



# Når markedet

- Prismekanismen fungerer ikke som korrektiv for kvalitet på første hånd
  - Når volum øker synker kvaliteten og store fangster får prispremie
- Det underliggende problemet er sesongprofil kombinert med overkapasitet i fiskeindustrien
  - Sesongprofilen kan vi gjøre lite med og kapasitetsreduksjon i industriledet er ikke enkelt
- Gitt at det ikke er mulig å få førstehåndsmarkedet for fersk fisk til å fungere, hvilke reguleringer bør iverksettes for å sikre best mulig kvalitet

# Alternativer

- Organisering av markedsplassen
  - Nøytralt, ikke fiskeriereid salgslag
  - Auksjoner
- Objektivt system for gradering av kvalitet
- Lys med ulike frekvenser måler mengde blod i muskelen gjennom skinnet
- Det offentlige tar større ansvar for kvalitet ved å innføre og håndheve forskrifter.
  - Begrunnelse: Markedssvikt fører til samfunnsøkonomiske tap.
  - Redusere matsvinn

# Adferd som fremmer god kvalitet – grunnlag for forslag til tiltak

- Fangstoperasjonen
  - Ståtid først og fremst for garn, men også line
  - Halstørrelse for snurrevad
- Fangstbehandling
  - Avliving og bløgging
  - Sløying
  - Kjøling
  - Lagring
  - Hygiene
- Hva tenker våre informanter blant fiskerne?
  - Vet hva som skal til, men er opptatt av at tiltak må være gjennomførbare
  - Skjerpet krav til kunnskap



# Aktuelle forskrifter

- Animaliehygieneforskriften (EØS) (Mattilsynet)
  - Krav til hygiene og kjøling.
  - Kravet til kjøling håndheves ikke.
- Ervervstillatelsesforskriften (F.dir)
  - Kan utvides med krav til utstyr for å stå i merkeregisteret
- Landingsforskriften (F.dir)
  - Bør det være tillatt å ta på land fisk som ikke er korrekt lagret?
- Forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader
  - Bør det være anledning til å benytte seg av kvotebonus ved dårlig kvalitet

## 9. Aktuelle forskrifter

- Utøvelsesforskriften (F.dir)
  - Krav til utrusting for kvalitetshåndtering for at fartøy skal være egnet
  - Ståtid og fangstbegrensing
  - Krav til elektronisk merking og innmelding direkte og til fangstdagbok
- Kvalitetsforskriften (Mattilsynet)
  - Mattilsynet fokuserer på helserisiko, ikke kvalitet
  - Kravene som omhandler kvalitet burde skjerpes og konkretiseres i forhold til parameterne som påvirker kvalitet.
  - bør endres i henhold til overstående

# Kvalitet og fiskesvindel: «Pedersenutvalget»

- Det er gode grunner til å tro at det er en sammenheng mellom redusert kvalitet og ressurskriminalitet.
  - Kvantum justeres ned i stedet for pris som kompensasjon for dårlig kvalitet
- Pedersenutvalget foreslår å ta i bruk ny teknologi for å sikre ressurskontrollen.
  - De fleste tiltakene kan også brukes for å sikre kvalitet
  - Ved en eventuell implementering bør også hensynet til kvalitetskontroll vektlegges
- Alt registres elektronisk og full åpenhet helt ned på enkeltfangst-nivå

# Håndheving av eventuelt endrede regler

- Fiskeridirektoratet
  - Mangler kompetanse og kapasitet
- Mattilsynet
  - Mangler kompetanse og kapasitet
- Fiskesalgslagene
  - Enklest å ruste opp, men trenger trolig endringer i hjemmelsgrunnlag.
  - Bukken og havresekken?

# Summary

- The prize mechanism do not function because of seasonality and overcapacity in the processing industry
- Large proportions of cod landed have reduced quality and this has a negative impact on value creation in the rest of the value chain.
- Market failure justifies that the public ensures quality through regulations
- Much of the regulations are in place, but they are not enforced and require some new measures and greater precision in the regulations